

Protocol dat de onafhankelijkheid van Vlaamse openbare statistieken garandeert

Dit protocol volgt de praktijkcode voor Europese statistieken, principe 1:

Professionele onafhankelijkheid van statistische autoriteiten ten opzichte van andere beleidsbepalende, regelgevende en bestuurlijke departementen en instanties, en ook ten opzichte van de private sector, waarborgt de geloofwaardigheid van de Europese statistieken.

1.

De professionele onafhankelijkheid van de Vlaamse openbare statistieken wordt gewaarborgd door de wetgeving (zie artikel 4, §2, van het decreet betreffende de Vlaamse openbare statistieken¹) en door de Vertrouwensverbintenis voor de Statistiek.

2.

De verantwoordelijkheid voor de methoden, regels en procedures die worden toegepast bij de productie van Vlaamse openbare statistieken ligt bij medewerkers van het netwerk Statistiek Vlaanderen en bij de betrokken leidinggevenden. Voor al die medewerkers en leidinggevenden gelden de praktijkcode voor Europese statistieken en de protocollen die afgesproken zijn binnen het netwerk. Beslissingen over de methoden en over de principes van de ontwikkeling, productie en verspreiding van Vlaamse openbare statistieken worden uitsluitend op basis van professionele overwegingen genomen.

3.

De hoofdstatisticus draagt de eindverantwoordelijkheid voor de professioneel onafhankelijke ontwikkeling, productie en verspreiding van Vlaamse openbare statistieken. Bij conflicten tussen medewerkers van het netwerk Statistiek Vlaanderen en leidinggevenden van het beleids- of het politieke niveau waarbij die professionele onafhankelijkheid in het geding is, zorgt de hoofdstatisticus ervoor dat de professionele onafhankelijkheid wordt nageleefd.

Protocol voor de verspreiding van Vlaamse openbare statistieken

Dit protocol volgt de praktijkcode voor Europese statistieken, principe 1 (professionele onafhankelijkheid), 6 (onpartijdigheid en objectiviteit), 13 (tijdigheid en punctualiteit) en 15 (toegankelijkheid en duidelijkheid).

1.

Een publicatieagenda garandeert de gelijke toegang tot Vlaamse openbare statistieken. Die agenda wordt bekend gemaakt op de website van Statistiek Vlaanderen en wordt wekelijks geüpdatet. Iedereen kan zich online inschrijven om elektronisch agenda-updates te ontvangen.

De publicatie van afzonderlijke statistieken wordt ruim op voorhand aangekondigd in die publicatie-agenda: dit wil zeggen minstens één maand vóór de eigenlijke publicatie. Bij jaarlijks terugkerende

¹ Art. 4 §2. Vlaamse openbare statistieken worden ontwikkeld, geproduceerd en verspreid op basis van onpartijdigheid en objectiviteit, kostenefficiëntie, wetenschappelijke en professionele onafhankelijkheid, met gebruik van degelijke methoden en passende statistische procedures en met respect voor de statistische geheimhouding.

statistieken wordt ook de periode kenbaar gemaakt waarin de statistieken doorgaans gepubliceerd worden. Afwijkingen van de vooropgestelde timing worden vooraf aangekondigd en geduid, met specificatie van de nieuwe datum.

De publicatieagenda volgt uiteraard de Vlaamse, federale en Europese normen voor tijdigheid van de betreffende statistiek. Bovendien blijft de doelstelling behouden om Vlaamse openbare statistieken zo snel mogelijk na de afronding van de productie ervan te publiceren. De publicatieagenda moet dus een realistische inschatting geven van wanneer een statistiek klaar is voor publicatie, waarbij in voldoende tijd wordt voorzien om de nodige statistische kwaliteitscontroles uit te voeren.

2.

Vlaamse openbare statistieken worden altijd op hetzelfde moment van de dag gepubliceerd, namelijk om 10 uur op een werkdag. Afwijkingen van die regel worden vooraf aangekondigd en toegelicht. Ze worden gelijktijdig gepubliceerd op de website van de entiteit die de statistiek heeft geproduceerd en op de website van het netwerk Statistiek Vlaanderen (principe van dubbele publicatie).

3.

Om de professionele onafhankelijkheid te garanderen, wordt de publicatie van Vlaamse openbare statistieken duidelijk onderscheiden van politieke verklaringen of beleidsverklaringen. Ze worden afzonderlijk verspreid. Statistische publicaties van het netwerk Statistiek Vlaanderen zijn als dusdanig gelabeld om het onderscheid duidelijk te maken tussen onafhankelijke, kwaliteitsvolle openbare statistieken die onder de praktijkcode vallen, en andere cijfermatige publicaties of commentaren die niet aan die voorwaarden voldoen (zie ook het protocol dat de professionele onafhankelijkheid van Vlaamse openbare statistieken garandeert).

4.

Alle gebruikers hebben op hetzelfde tijdstip dezelfde toegang tot de Vlaamse openbare statistieken. Het is mogelijk om in beperkte mate voorafgaand toegang te verlenen tot de statistische informatie, maar die voorafgaande toegang is beperkt in de tijd (maximaal 24 uur) en tot een limitatieve lijst van personen of instanties, die bekendgemaakt wordt op de website van Statistiek Vlaanderen.

5.

Vlaamse openbare statistieken worden op een neutrale en objectieve wijze gepresenteerd in een vorm die een correcte interpretatie en zinvolle vergelijkingen mogelijk maakt.

6.

Alle reguliere statistische rapporten zijn gratis toegankelijk via het internet. De gebruikte ICT-toepassingen laten gebruikers toe om – als dat mogelijk en zinvol is – zelf tabellen samen te stellen. Waar mogelijk en zinvol kan er bijkomend maatwerk voorzien worden tegen een transparante kostprijs. Er bestaan duidelijke regels over de toegang tot microdata voor onderzoeksdoeleinden.

7.

Een omschrijving van de gebruikte methoden om Vlaamse openbare statistieken samen te stellen, is voor iedereen toegankelijk. Ook de kwaliteit van Vlaamse openbare statistieken wordt gedocumenteerd en bekend gemaakt. Belangrijke herzieningen of wijzigingen van methoden worden vooraf

aangekondigd. Bij elke publicatie van Vlaamse openbare statistieken is een contactadres vermeld bij wie eventueel bijkomende informatie verkregen kan worden.

8.

Voorlopige resultaten waarvan de nauwkeurigheid in geaggregeerde vorm aanvaardbaar is, kunnen worden gepubliceerd als voorlopige Vlaamse openbare statistieken als dat nuttig wordt geacht. De kwaliteitsbeschrijving geeft in dat geval duidelijk het voorlopige karakter aan.

9.

Het publicatiebeleid zelf wordt duidelijk gecommuniceerd. Een concrete invulling van de hierboven vermelde principes is online beschikbaar op de website van de entiteit die de statistiek heeft geproduceerd en op de website van Statistiek Vlaanderen.

Protocol voor het betrekken van gebruikers bij Vlaamse openbare statistieken

Dit protocol is een uitvoering van de praktijkcode voor Europese statistieken, principe 11: Europese statistieken voldoen aan de behoeften van de gebruikers.

1.

Het netwerk Statistiek Vlaanderen brengt producenten en gebruikers van Vlaamse openbare statistieken samen in thematische werkgroepen. De samenstelling van die thematische werkgroepen wordt gevalideerd door het Coördinatiecomité voor Vlaamse Openbare Statistieken (CVOS) en de Raad voor Vlaamse Openbare Statistieken (RVOS). In die thematische werkgroepen worden de relevantie en het nut van bestaande statistieken voor gebruikers besproken en worden de toekomstige behoeften en prioriteiten van gebruikers onderzocht. Aanbevelingen van de thematische werkgroepen worden gepresenteerd aan het CVOS en de RVOS en, als ze goedgekeurd zijn, opgenomen in het statistisch programma.

2.

Het gebruik van Vlaamse openbare statistieken wordt geanalyseerd. Dat impliceert:

- a. een bepaling van de wettelijke verplichting(en) waaraan ze voldoen (als dat van toepassing is);
- b. een bepaling van de gebruikers en het gebruik (als dat bekend is);
- c. het bijhouden van bezoek- en downloadcijfers op de website van de producerende entiteit en op de website van Statistiek Vlaanderen.

3.

Gebruikers van Vlaamse openbare statistieken kunnen via een "online user platform", opgericht door het netwerk Statistiek Vlaanderen, commentaar geven op de ontwikkeling, productie en verspreiding van statistieken en op eventuele onvolkomenheden. Er wordt een verslag van gemaakt dat besproken wordt in de bevoegde themagroep.

4.

Producenten van Vlaamse openbare statistieken gaan ook op andere manieren in dialoog met gebruikers, bijvoorbeeld door gebruikerstevredenheidsonderzoek, presentaties van Vlaamse openbare statistieken op seminars of conferenties.

Protocol dat het organisatorische kader voor de productie van Vlaamse openbare statistieken vastlegt

1.

De Vlaamse overheid hanteert een gedecentraliseerd systeem van openbare statistiek. De verschillende entiteiten waarop het decreet Vlaamse Openbare Statistieken (2016) van toepassing is, zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling, productie en publicatie van Vlaamse openbare statistieken.

2.

De entiteiten, vermeld in paragraaf 1, vormen samen het netwerk Statistiek Vlaanderen. Naast de individuele verantwoordelijkheid, vermeld in paragraaf 1, zijn ze ook samen verantwoordelijk voor de ontwikkeling, productie en publicatie van Vlaamse openbare statistieken volgens de Europese praktijkcode voor statistiek en het Vlaamse decreet.

3.

De entiteiten, vermeld in paragraaf 1, zijn vertegenwoordigd in het Coördinatiecomité voor Vlaamse Openbare Statistieken (CVOS). CVOS is verantwoordelijk voor het opstellen en opvolgen van het jaarlijks Vlaams statistisch programma (VSP), en heeft inbreng in het geïntegreerd Belgisch statistisch programma. CVOS tekent het kwaliteitsbeleid voor Vlaamse openbare statistieken uit en bepaalt de standpunten voor interfederale en internationale statistiekfora.

4.

Het overleg met de statistiekgebruikers wordt geformaliseerd in de Raad voor Vlaamse Openbare Statistieken (RVOS). RVOS geeft advies over het jaarlijks VSP, inclusief het kwaliteitsbeleid.

5.

De Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA) en de hoofdstatisticus hebben een beleidsvoorbereidende en coördinerende rol voor het netwerk Statistiek Vlaanderen. Ze bereiden het jaarlijks VSP voor en volgen dat samen met het CVOS op. Ze verzekeren de ontwikkeling, productie en verspreiding van Vlaamse openbare statistieken volgens de principes zoals beschreven in het decreet.

6. Het VSP bevat vier elementen:

- (1) de opmaak van een voorstel voor de lijst van Vlaamse openbare statistieken, met inbegrip van de nog te ontwikkelen statistieken (horizonscan), dat ter goedkeuring zal worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering;
- (2) de opmaak van protocollen, gebaseerd op de Europese praktijkcode voor openbare statistieken;
- (3) de opmaak van de lijst van samenwerkingsaanvragen;

(4) de opmaak van een evaluatie van het kwaliteitsbeleid en van de uitvoering van het Vlaams statistisch programma.

Niet voor alle elementen geldt de jaarlijkse cyclus. De lijst van de Vlaamse openbare statistieken en van de samenwerkingsaanvragen, en de opmaak van het Vlaams statistisch programma volgen een jaarlijkse cyclus. De opmaak van de protocollen en de evaluatie van het kwaliteitsbeleid met de planning van de toepassing van de protocollen op de Vlaamse openbare statistieken volgen een doorlopend proces over de jaren heen. Als een protocol is goedgekeurd door de Vlaamse Regering, blijft het vijf jaar geldig. Alle entiteiten en organen die in de voorgaande paragrafen vermeld zijn, hebben inbreng in de verschillende onderdelen van het VSP. Ook de themagroepen (zie protocol voor het betrekken van gebruikers bij Vlaamse openbare statistieken) beschikken daarbij over een adviserende bevoegdheid. Het volgende schema tekent het algemene kader daarvoor.

Figuur: Goedkeuringsproces Vlaams statistisch programma

